

יוהרא

תלמוד בבלי מסכת ברכות דף יז עמוד ב [במקביל פסחים נד:נה]

חתן אם רוצה לקרות וכו'. למימרא, דרבן שמעון בן גמליאל חייש ליוהרא ורבנן לא חיישי ליוהרא - והא איפכא שמעינן להו! דתנן: מקום שנהגו לעשות מלאכה בתשעה באב - עושין, מקום שנהגו שלא לעשות - אין עושין, וכל מקום תלמידי חכמים בטלים; רבן שמעון בן גמליאל אומר: לעולם יעשה כל אדם את עצמו כתלמיד חכם. קשיא דרבנן אדרבנן, קשיא דרבן שמעון בן גמליאל אדרבן שמעון בן גמליאל! - אמר רבי יוחנן: מוחלפת השיטה. רב שישא בריה דרב אידי אמר: לעולם לא תחליף, דרבנן אדרבנן לא קשיא: קריאת שמע כיון דכולי עלמא קא קרו ואיהו נמי קרי - לא מיחזי כיוהרא, הכא, כיון דכולי עלמא עבדי מלאכה ואיהו לא קא עביד - מיחזי כיוהרא; דרבן שמעון בן גמליאל אדרבן שמעון בן גמליאל לא קשיא: התם בכונה תליא מילתא, ואנן סהדי דלא מצי לכווני דעתיה. אבל הכא, הוואה אומר: מלאכה הוא דאין לו, פוק חזי כמה בטלני איכא בשוקא.

תוספות מסכת ברכות דף יז עמוד ב

רב שישא בריה דרב אידי אמר לעולם לא תחליף - פר"ח דהלכה כרב ששת דהוא בתראה והלכה כרשב"ג דאמר לא כל הרוצה ליטול את השם יטול ובכל מקום ששנה רבן שמעון בן גמליאל במשנתו הלכה כמותו חוץ מערב וצידן וראיה אחרונה (כתובות דף עז.) וכן פסק ר"ח ומיהו אנו שבשום פעם אין אנו מכוונים היטב גם חתן יש לקרות דאדרבה נראה כיוהרא אם לא יקרא כלומר אני מכיון בכל שעה אבל לעשות מלאכה בתשעה באב אין לעשות מלאכה.

תלמוד בבלי מסכת תענית דף י עמוד ב

תנו רבנן: אל יאמר אדם תלמיד אני, איני ראוי להיות יחיד אלא: כל תלמידי חכמים יחידים. אי זהו יחיד ואיזהו תלמיד? יחיד - כל שראוי למנותו פרנס על הצבור, תלמיד - כל ששואלין אותו דבר הלכה בתלמודו ואומר, ואפילו במסכת דכלה. תנו רבנן: לא כל הרוצה לעשות עצמו יחיד - עושה, תלמיד - עושה, דברי רבי מאיר. רבי יוסי אומר: עושה, וזכור לטוב. לפי שאין שבח הוא לו, אלא צער הוא לו. תניא אידך: לא כל הרוצה לעשות עצמו יחיד - עושה, תלמיד - עושה, דברי רבי שמעון בן אלעזר. רבן שמעון בן גמליאל אומר: במה דברים אמורים - בדבר של שבח, אבל בדבר של צער - עושה, וזכור לטוב, שאין שבח הוא לו אלא צער הוא לו.

תלמוד בבלי מסכת בבא קמא דף נט עמוד א-ב

אליעזר זעירא הוה סייס מסאני אורכמי וקאי בשוקא דנהרדעא, אשכחוהו דבי ריש גלותא וא"ל: מאי שנא הני מסאני? אמר להו: דקא מאבילנא אירושלים. אמרו ליה: את חשיבת לאיתאבולי אירושלים? סבור יוהרא הוה, אתיהו וחבשוה. אמר להו: גברא רבה אנא, אמרו ליה: מנא ידעינן? אמר להו: או אתון בעו מינאי מילתא, או אנא איבעי מינייכו מילתא, אמרו ליה: בעי את. אמר להו: האי מאן דקץ כופרא, מאי משלם? אמרו ליה: משלם דמי כופרא. והא הוה תמרי! א"ל: משלם דמי תמרי. אמר להו: והא לאו תמרי שקל מיניה! אמרו ליה: אימא לן את, אמר להו: בששים. אמרו ליה: מאן אמר כוותיק? אמר להו: הא שמואל חי ובית דינו קיים. שדרו קמיה דשמואל, אמר להו: שפיר קאמר לכו בששים, ושבוהו.

רמב"ם הלכות קריאת שמע פרק ד הלכה א

נשים ועבדים וקטנים פטורים מקריאת שמע, ומלמדין את הקטנים לקרותה בעונתה ומברכין לפניה ולאחריה כדי לחנכן במצות, מי שהיה לבו טרוד ונחפז לדבר מצוה פטור מכל המצות ומקריאת שמע, לפיכך חתן שנשא בתולה פטור מקריאת שמע עד שיבא עליה, לפי שאין דעתו פנויה שמא לא ימצא לה בתולים, ואם שהה עד מוצאי שבת ולא בעל חייב לקרות ממוצאי שבת ואילך שהרי נתקררה דעתו ולבו גס בה אע"פ שלא בעל.

טור אורח חיים סימן ע

חתן הכונס הבתולה פטור בין ביום בין בלילה ד' ימים וד' לילות הראשונים אם לא עשה מעשה ומשם ואילך חייב אפי' אם לא עשה מעשה וכונס האלמנה חייב ואם רצה חתן להחמיר ע"ע ולקרות קאמר ת"ק הרשות בידו רשב"ג אומר שאינו רשאי ופסק א"א ז"ל כרשב"ג וכן פסק ר"ח ורב אלפס פסק כת"ק וכ"ש האידינא שאפי' שאר כל אדם אין יכולין לכונן כל כך שאין חילוק בין חתן לשאר כל אדם וכן כתב הר"ר מאיר מרוטנבורק שלא אמרו לפטור חתן אלא בזמן הראשונים שהיו מכוונים אבל עכשיו אפי' שאר כל אדם אינו יכול לכונן והרמב"ם ז"ל כתב כל מי שפטור מלקרות ק"ש אם רצה להחמיר על עצמו ולקרות קורא והוא שתהא דעתו מיושבת עליו אבל אם היה זה הפטור מבוהל ותמה אינו רשאי לקרות עד שתתיישב דעתו עליו:

בית יוסף אורח חיים סימן ע

ואם רצה חתן להחמיר על עצמו ולקרות קאמר תנא קמא הרשות בידו ורבן שמעון בן גמליאל אומר שאינו רשאי. משנה (ברכות טז): ופסק הרא"ש (סוף פ"ב) כרבן שמעון בן גמליאל והר"ף (י ע"א) כתנא קמא וכן דעת הרמב"ם (שם ה"ז) כמו שכתב רבינו בסמוך ופלוגתייהו תליא במאי דאמרינן בגמרא (יז): על האי מתניתין למימרא דרבן שמעון בן גמליאל חייש ליוהרא ורבנן לא חיישי ליוהרא והא איפכא שמעינן להו דתנן (פסחים נד): מקום שנהגו לעשות מלאכה בתשעה באב עושין וכו' קשיא דרבנן אדרבנן קשיא דרשב"ג אדרשב"ג אמר רבי יוחנן מוחלפת השיטה רב שישא בריה דרב אידי אמר לעולם לא תחליף ולא קשיא וכו' הרא"ש סבר דהלכה כרב שישא בריה דרב אידי דבתרא הוא ואם כן הלכה כרבן שמעון בן גמליאל דאמר שאינו רשאי דכל מקום ששנה רשב"ג במשנתו הלכה כמותו (ב"ק סט.) והר"ף והרמב"ם סברי דהלכה כרבי יוחנן דהוא מאריה דתלמודא טפי מרב שישא בריה דרב אידי וכיון דר' יוחנן אמר מוחלפת השיטה אם כן רשב"ג הוא דאמר רשאי והלכה כוותיה ומה שכתב הר"ף והלכה כת"ק לפי מאי דמיתניא מתניתין לת"ק רשאי הוא דאמר הכי וטעמא משום דלפום קושטא האי היא סברא דרשב"ג וקיי"ל כוותיה והתוספות (יז: ד"ה רב) פסקו כרשב"ג אליבא דרב שישא בריה דרב אידי ואח"כ כתבו ומיהו אנן שבשום פעם אין אנו מכוונים היטב גם חתן יש לקרות דאדרבה נראה כיוהרא אם לא יקרא כלומר אני מכיון בכל שעה ע"כ וזהו שכתב רבינו וכל שכן האידינא שאין שאר כל אדם יכולים לכונן וכו' וביאור דברי רבינו כך הוא והר"ף פסק כת"ק ונראין דברי דאפילו באותו זמן רשאי וכל שכן האידינא שאין שאר כל אדם יכולים לכונן וכו':

תחומין / כרד טו / פרופ' אליאב שוחטמן / מנייני נשים בכותל

היסוד של "מחזי כיוהרא" משמש יסוד לעוד הלכות. על האיטורים הכלולים ביוהרא נכתב בספר מצוות השלום (ב,ד) שיש בכך משום (א) צד גסות הרוח וגאווה; (ב) זלזול באחרים; (ג) מפריד את עצמו מן הצבור, שהוא מראה שהוא נוהג מנהג בעל מדרגה ומזלזל במדרגתם של אחרים; (ד) חוסר דרך ארץ, בכך שמשנה ממנהג הבריות.

רש"י מסכת ברכות דף יז עמוד ב

לא כל הרוצה וכו' - אם לא הוחזק חכם וחסיד לרבים אין זה אלא גאווה, שמראה בעצמו שיכול לכונן לבו.

רש"י מסכת תענית דף י עמוד ב

עושה - דנראה מגסי הרוח, ותנן (אבות פרק ג משנה י): כל שרוח הבריות נוחה הימנו כו'.

בית הבחירה למאירי מסכת ברכות דף יז עמוד ב

המשנה התשיעית חתן אם רצה לקרות ק"ש בלילה הראשון קורא רבן שמעון בן גמליאל אומר לא כל הרוצה ליטול את השם יטול אמר הר"מ חתן אם רצה לקרות וכו' פ' ענין דברי רשב"ג הוא אומר כי כשיקרא יביטו אליו בני אדם הדור וככוד ושהוא חסיד ומדקדק במצות ואפשר שיהיה מעשהו לפנים ולא לשם שמים ואין הלכה כרבן שמעון בן גמליאל:

... אבל בענין זה שיראה הדיוט עצמו כחסיד שבחסידים יש כאן יוהרא ועזות מצח ומ"מ הלכה כרבנן לענין ק"ש ואין מונעין בכך אבל מ"מ אין למי שאינו חשוב בעיני הכל להתראות בדבר זה בפני רבים אלא אם יודע בעצמו שכן יקרא בינו לבין עצמו ותבא עליו ברכה:

ים של שלמה מסכת בבא קמא פרק ז סימן מא

ופי' רש"י, מי הוא שמראה לנו גדולתו, שהוא ירא שמים מאד. ואינו חש לתנאי שהתנה יהושע, ומיחזי כיוהרא. א"כ משמע לפי פירושו, דוקא כשהוא מראה יוהרא בפני אחרים. אבל בפני עצמו לא, וכן קצת לישנא דתלמודא, שמראה גדולה בפניו, ועל כן פי' רש"י שמראה לנו כו'. מ"מ לא נ"ל. חדא דהא נאמר שר' יהודא הלך לפניהם, ולא ראה ר' ור' חייא שהיו אחריו. כדמשמע הלשון, הוה קאזיל מקמיהו, וכן כי מטו לגביה כו', ועוד אם נאמר שראה אותם ר' יהודא בן קנוסא, ומשום הכי הוה יוהרא....

מצות השלום איסורא דיוהרא

פירוד הוא מלתא דמחלוקת. (ועי' יומא מז ב — משרבו זחיהו הלב רבו מחלוקת בישראל).

בדרך זו מובן לנו מה דיוהרא מצינו רק בעניני חורה ומצוה. והיינו שהוא מחמיר לגבי אחרים בהנהגה הנוגעת בדין ומנהג, דאילו ביוהרא שאינה אלא במילי דעלמא, וכגון להתייחר בחכמתו וגדולתו. בשאר דברים שאינם דברי תורה ומצוה, אין כל פירוד ופילוג (צא ולמד שהוא רק בעניני תורה ומצוה מהמקומות שדנו מהם משום יוהרא. לפי המבואר ולפי משמעות הסוגיות — חתן בקריאת שמע, ברכות טז ב; לעשות עצמו כיחיד ות"ח לענין תענית. תענית י ב; לעשות עצמו ת"ח לענין שלא לעשות מלאכה בתשעה באב, פסחים נד ב; לענין להסתלק לצדי דרכים מפני יתרות הדרכים, בבא קמא פא ב. וירושלמי ברכות פ"ב ה"ט, ועוד דברים שנמנו בפוסקים, וענין כל הפסוד מדבר ועושהו שי"א שהוא משום יוהרא. כדלעיל, ואכמ"ל).

אמנם מה שהיחיד, או התלמיד חכם, נוהג מנהג אחר ממנהגם של אחרים (כגון דלדעיל לענין מלאכה בתשעה באב, ולענין תענית), אין בו משום פירוד ופילוג, דכל שהכל מכירים בו שהוא יחיד (מה גם הירושלמי שיחיד הוא שבאמת נתמנה על הציבור פרנס) ותלמיד חכם, הכל מודים שראוי לו מנהג של חומרא וחסידות, וממילא לית ב"י משום לתא דמחלוקת שיש בפירוד ופילוג דעלמא.

ג. שהוא כמפריד את עצמו מהציבור, בזה שהוא מראה שהוא נוהג מנהג בעל מדרגה ומזלזל במדרגתם של האחרים (לכאורה יש לנו בזה לשון גופל על הנדרה זו, והיינו מה שאמרו, בהאי איסורא דיוהרא לשון אל יעשה עצמו יחיד, כמו"ש בתענית י ב, ובירושלמי ברכות פ"ב ה"ט, והיינו שהוא יחיד ואינו מהכלל, והוא גם במשמעותו של לא כל הרוצה ליטול את השם יטול (משנה ברכות טו ב), ובמשמעותו של יחיד כל שראוי למנותו פרנס על הציבור (תענית שם, ובירושלמי ברכות שם — אא"כ מינו אותו פרנס על הציבור). ולהאמור,

עוד עיונים יש להוסיף באיסורא דיוהרא:

א. זולת לתא דגאות יש ביוהרא גם משום מתפאר במה שאין בו (איסור גאווה הרי הוא אף כשמתנאה במה שיש בו), שהרי זה הוא ענין יוהרא. שהוא באמת אינו ראוי לאותה הנהגה והוא נוהג בה — וכאמור, שאינו במדרגת יחיד או תלמיד חכם ונוהג כיחיד וכתלמיד חכם — וזה הוא מלתא דשקר, שהוא ג"כ כמעיד עדות שקר בעצמו (מלשון שו"ת מהר"י ברזנא צו, וזה בדרך שאמרו שאיסור יוהרא הוא רק בפני אחרים, דאילו בפני עצמו אינו בסוג משקר).

ב. יש ביוהרא גם משום מה שאמרו דלא ישנה אדם ממנהג חבריו (דרך ארץ זוטא, פרק המישי). ישלא ישנה אדם דעתו מדעת חבריו ובני אדם (דרך ארץ רבה, פרק שביעי), אם לא שנתלק ונאמר דלא אמרו שם אלא במילי דעלמא ולא במילי דמצוה, וכדרך שאמרו שם: לא ישמה אדם בין הכוכים כו' ולא יהא ער בין הישנים כו' (דרך ארץ רבה זוטא, ואמנם בזוטא נאמר גם ולא קורא בין השונים וכו'). אבל הסברא היא כיון דיש איסור ביוהרא, משום גאות או משום טעם אחר, הרי כבר יצא מכלל דבר מצוה ונשאיר כשאיר המשנים ממנהג ומדעת בני אדם.

ולכאורה לפנינו רבי יוחנן ורב שישא כחולקים בחקירה הנ"ל, והיינו, דרבי יוחנן לא חש לה לסברא דקר"ש שאני דכ"ע קרו לה, או דמלאכה שאני דהרואה אומר מלאכה הוא דאין לה, סבירא ל"י דאף דיתבן דהרואה לא ירגיש ביוהרא דידי' מטעמים הנ"ל אכתי יוהרא היא גם בפני עצמו, וכסברת ים של שלמה דלעיל, ואילו לרב שישא, עיקר יוהרא הוא מה שאחרים ירגישו בו יוהרא, ולכן יש סברא דקריאת שמע כיון דכ"ע קא קרו לה, או במלאכה דיאמר הרואה מלאכה הוא דאין לה, ליתא בהו משום יוהרא.

תלמוד ירושלמי מסכת ברכות פרק ב [דף ד טור א]

ה"ט/ מתני' חתן אם רוצה לקרות את שמע בלילה הראשון קורא רבן שמעון בן גמליאל אומ' לא כל הרוצ' ליטול לו את השם יטול תני כל דבר שהוא של צער כל הרוצה לעשות עצמו יחיד עושה תלמי' חכם עושה ותבוא לו ברכה וכל דבר שהוא של שבח לא כל הרוצ' לעשות עצמו [דף ה טור ד] יחיד עושה תלמיד חכם עושה אלא אם כן מינו אותו פרנס על הציבור תני מסתלקין לצדדין מפני יתירות דרכים ובשעה שהוא משתקע אפילו בשדה שהיא מליאה כורכמין א"ר אבהו מעשה ברבן גמליאל ורבי יהושע שהיו בדרך והיו מסתלקין לצדדין מפני יתירות דרכי' וראו את ר' יהוד' בן פפוס שהיה משתקע ובה כנגדן אמר רבן גמליאל לרבי יהושע מי הוא זה שמראה עצמו באצבע אמר לו יהודה בן פפוס הוא שכל מעשיו לשום שמים א"ל ולא כן תני כל דבר שהוא של שבח לא כל הרוצה לעשות עצמו יחיד עושה תלמיד חכם עושה אלא אם כן מינו אותו פרנס על הציבור אמר ליה והא תני כל דבר של צער כל הרוצה לעשות עצמו יחיד עושה תלמיד חכם עושה ותבוא עליו ברכה א"ר זעירא ובלחוד דלא יבזה חורנין דלמא ר' יסא ור' שמואל בר רב יצחק הוו יתבין אכלין בחדא מן אילין כנישת' עליית' אתת עונתה דצלותא וקם ר' שמואל בר רב יצחק מצלייא א"ל רבי מיישא לא כן אלפן ר' אם התחילו אין מפסיקין ותני חזקיה כל מי שהוא פטור מדבר ועושהו נקרא הדיוט א"ל והא תנינן חתן פטור חתן אם רוצה א"ל וכל דרבן גמליאל היא א"ל יכיל אנא פתר כר"ג דרבן גמליאל אמר איני שומע לכם לבטל ממני מלכות שמים

שולחן ערוך אורח חיים סימן ע סעיף ג

הכונס את הבתולה פטור מק"ש ג' ימים אם לא עשה מעשה, מפני שהוא טרוד טרדת מצוה. והני מילי בזמן הראשונים, אבל עכשיו שגם שאר בני אדם אינם מכוונים כראוי, גם הכונס את הבתולה קורא.

שולחן ערוך אורח חיים סימן תקעה סעיף א

סדר תעניות שמתעניין בארץ ישראל על הגשמים כך הוא: הגיע י"ז במרחשון ולא ירדו גשמים, מתחילין תלמידי חכמים בלבד להתענות שלשה תעניות ב' וה' וב', וכל התלמידים א' ראויים לכך; ודין תעניות אלו כדין תענית יחיד.

ט"ז על שולחן ערוך אורח חיים סימן תקעה סעיף א

(א) וכל התלמידים ראויים כו'. - בטור כתב וז"ל וכל תלמיד יכול להחזיק עצמו בחזקת ת"ח ואין בו משום יוהרא אבל לא שאר העם הקש' ב"י דלפ"ז ברצונו תליא מלתא ולא משמע התם הכי דת"ר אל יאמר אדם תלמיד אני איני ראוי להיות יחיד אלא כל ת"ח הם יחידים משמע שצריכין הם לעשות כחידים ודחק לתרץ ונראה דל"ק מ' דודאי חיוב הוא על כל תלמיד דאין יכול להפקיע עצמו לומר פטור אני דיהיה מצוה הבאה בעבירה כי יוהרא היא קמ"ל דאין כאן עביר' כלל דלענין יוהרא היתר הוא ממילא נשארה המצוה לבדה וע"כ אין יכול להפקיע ממנה:

ש"ת שבות יעקב חלק ב סימן מד

מה ששאל עוד וז"ל ילמדינו רבינו באשר שמקורב התנהגו איזה יחיד סגולה ויותר משלשים לכח ולאזור חיל להתאסף לבה"כ בראש האשמורה השלישית של הלילה ולקונן על החרבן וקמו עליהן עוררין ומסיקין דמסקו אדעתיהו דלאו יאות ושפיר עבדי כדאיתא בפרק ב' דברכות דאמר רשב"ג לא כל הרוצה ליטול את השם יבא ויטול

תשובה הנה במה דסיים אפתח שכת' ונוסיף ע"ז דהם ציבורא דלית ביה משום חשש יוהרא ולע"ד נראה יותר להיפך דדוקא יחיד ירא שמים שרוצה להחמיר על עצמו והצנע לכת ודאי זכור לטוב ואין בו משום יוהרא וכן עיקר מטריין של דין זה הוא מהרא"ש פ"ק דברכות שכת' ראוי לכל ירא שמים שיהא מצר ודואג לשפוך תחנונים וכו' מבואר מלשונו דדוקא ביחידות שנו ולא בציבורא אע"ג דאין בו חשש יוהרא כ"כ אם נעשו בציבורא היינו אם כל או רוב הציבור עושין כן דליכא יוהרא כלל משא"כ מקצתן יש חשש יוהרא וכן אפי' יחיד שעושה דבר בפרהסיא מה שהוא שלא כדרך העולם יש חשש יוהרא כי ראוי להיות הכל בהצנע וכיוצא בדברים אלו ובזה מיושב מ"ש הפוסקים דלפעמים אמרו הפטור מן הדבר ועשה נקרא הדיוט ולפעמי' אמרו דהמחמיר זכור לטוב ולפ"ז לק"מ דודאי בהצנע אדם רשאי להחמיר על עצמו משא"כ בפרהסיא דמחזי כיוהרא ונקרא הדיוט ואין זה דומה למה דאמרין בש"ס כל מה שאסרו חכמי' מפני מראית עין אפי' בחדרי חדרים אסור דכיון כאן איסור רק מפני חשש יוהרא וכל שעשה כן בצנעה ניכר מחשבתו מתוך מעשיו שאינה עושה כן משום יוהרא וליכא איסור כלל ובר מן כל דין נ"ל דיש חשש לעשות כן בציבור כיון דכבר תקנו חכמים סדר תפילות בכל שלש פעמים כנגד הקרבנות נמצא דהמוסיף איזה תפילה בציבור עובר משום בל תוסיף ...

ש"ת יחוה דעת חלק ב סימן א

שאלה: הלוש טלית קטן לקיים מצות ציצית, האם עליו להוציא את הציציות מחוץ לבגדיו, כדי שיהיו נראים בכל עת, וכמשמעות הפסוק וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה', או שיש ללוש הטלית תחת בגדיו, ואף הציציות יהיו מכוסות בבגדיו? ...

ומכל מקום נראה שבני הישיבות של אחינו האשכנזים שנוהגים ללכת בטלית קטן עם הציציות בחוץ, יש להם על מה שיסמוכו, ואין לחוש בזה משום יוהרא. ואף על פי שבש"ת מהר"י מברונא (סימן צו), כתב, שבהיות שבזמנו לא היו רגילים בחזורים ללוש טלית קטן על בגדיהם בפרהסיא, שהיה זה מנהג הרבנים בלבד, לפיכך בחור העושה כן אינו אלא מן המתמיהים, שלא כל הרוצה ליטול את השם יבוא ויטול. וכמו שאמרו בברכות (יז); וכבר הפליגו חז"ל במי שעושה מעשה חסידות ומתייהר בפני גדולים שראוי לעונש חמור, כמבואר בבבא קמא (פא:)- במעשה של רבי יהודה בן קנוסא. עכת"ד. וכיוצא בזה כתב בש"ת קול אליהו חלק א' (חלק אר"ח סימן ה), ובשדי חמד פאת השדה (מערכת ב' כלל כט), ובש"ת אור לי (סימן כד). אולם נראה שבנידון שלנו מכיון שיש שסוברים שעיקר מצות טלית קטן שיראה הציציות ויזכור מצות ה', וכן פסק מרן השלחן ערוך, העושה כן ורוצה לצאת ידי חובת כל הדעות, אין לו לחוש ליוהרא, וכמו שכתב כיוצא בזה בספר אמרי בינה (חלק אר"ח סימן יג אות ד), שהרוצה לנהוג להחמיר על עצמו כדעת איזה גדולים שמחמירים, אין לו לחוש בזה ליוהרא. וכן כתב הפתח הדביר (בסימן קמו סק"ג), שבכל מקום שיש מחלוקת הפוסקים, הרוצה לחוש לדעת המחמיר תבוא עליו ברכה, ואין לו לחוש ליוהרא. ע"ש. ומכל שכן בזמנינו שרבו האברכים ובחורי הישיבות מאחינו האשכנזים שהולכים בטלית קטן עם הציציות בחוץ לעיני כל, ומקיימים בעצמם ויגבה לבו בדרכי ה', ממילא בטל טעם האיסור של יוהרא, שהכל לפי המנהג והזמן והאדם. וכמבואר בתשובת מהר"י מברונא שם. וכיוצא בזה כתב מרן הבית יוסף אר"ח (סימן כד), וזו לשונו: כתב הרב רבי דוד אבודרהם בדיני קריאת שמע, בשם רב נטרונאי גאון, שהאוחז בציציותיו בידו כשהוא קורא את שמע, יהירותא היא, שכל דבר שאין אדם מחוייב בו ועושהו ברבים במדת חסידות, וכל העם אינם עושים אותו, מתחזי כיוהרא. ע"כ. וכתב על זה מרן הבית יוסף, ועכשיו שנהגו בזה קצת בני אדם, שוב אינו נראה כיוהרא. (והביא עוד כמה ראשונים /שתי השורות האחרונות נדפסו במקור בטעות שלא במקומן/ שכתבו לנהוג כן). ע"ש. וכיוצא בזה כתב מרן החיד"א בש"ת חיים שאל (סימן א), שאף על פי שכתב מרן השלחן ערוך (סימן לד סעיף ג), שאין להניח תפילין דרבינו תם אלא מי שהוחזק ומפורסם בחסידות, בזמן הזה שנגלו דברי האר"י ז"ל שהפליג בחיוב הנחת תפילין דרבינו תם, כל הרוצה להניחם תבוא עליו ברכה, ואין לחוש בזה משום יוהרא. ע"ש. וכן כתב בספרו מחזיק ברכה (סימן לד אות ב). וראה בשאלות שבוסף ספר מעשה רב (אות יד), שכתב בזו הלשון: ואמר רבינו הגאון מהר"ח מוואלוז'ין בשם רבו הגר"א ז"ל, שבזמן הזה לא שייך יוהרא, ואדרבה נכון לפרסם. ועיין עוד במה שכתב הגאון רבי יצחק טאייב בספר ווי העמודים על היראים (סימן לו אות י), ובש"ת אור לי (סימן כד), ובש"ת ציץ הקודש (סימן כו אות ט). אולם טוב ונכון שבני הישיבות הספרדים ועדות המזרח לא ישנו ממנהג אבותיהם שנהגו ללכת על פי קבלת רבינו האר"י ז"ל, וילבשו הטלית קטן תחת בגדיהם, וגם הציציות יהיו מכוסות בבגדיהם. והש"ת לא ימנע טוב להולכים בתמים.

ש"ת מהר"י מברונא סימן צו

נשאלתי על הבחורים שלובשים בטלית קטן על בגדיהם בפרהסיא ואומרים דניחא להו לקיימי מצוה בפרהסיא מי חיישנן ליוהרא או לא:

והשבתי הכל לפי המנהג והזמן והאדם ולפום ריהטא נ"ל דאיכא למיחש, וראיה מ"ת דכת' (ברכות יח א) דיש להסיר ציצית מטליתות של מתים משום דציצית נר' כמעיד שקיים כל המצוות שהציצית שקולה כנגד כל המצוות כדאיתא במנחות (מ"ג א) ובפ"ק (דיבמות) [נדדים כה א] ועכשיו אין הדורות כשרים ונר' כאלו מעיד עדות שקר בעצמו...ועכשיו שאין רגילים ללוש בפרהסיא אי הם רבנים והוא לבוש שניכר בין רב לבחור כ"ש דהוי מן המתמיהין ואסור כמ"ש ר"ת, וכל הלוש שאינו סמוך מן הגדולים נר' כמעיד עדות שקר בעצמו.

Jeffery Woolf: <http://myobiterdicta.blogspot.co.il/2014/01/thoughts-on-great-tefillin-controversy.html>

2) There has been much discussion of the description of women who don Tefillin in public as being guilty of **מחזי כיוהרא**.

This phrase does not mean 'appearance of arrogance,' but of being presumptuous (just as **מחזי כמבשל** doesn't mean cooking, but appearing to cook which will lead to people suspecting one's actions or possibly leading one to cook).

Demonstratively practicing a mitzva that one is not obliged to do, according to Tradition, impugns others who do not do so.

That, for example, is why R. Israel of Brunn (Resp. Israel Bruna no. 96) forbade wearing one's tzitzit outside of one's clothes. The category has ABSOLUTELY NOTHING TO DO with the questioning the motives of the individual. It does question the sensitivities of the individual who is ipso facto making a statement about others who do not accept their new practice. Did anyone ask other women if they are put off by women putting on Tefillin, with the implied judgement that they are less spiritual or less committed?.

3) For the same reason, there is more reason and room to allow women to wear Tefillin in private, not because it is wrong (necessarily), but because doing so keeps their act of piety pure. That is true of every Humra, and rabbis should condemn people who use any personal Humra for self-aggrandizement.

4) I am stunned by the persistent, superficial equation of Black Hats and Tefillin. Yes, black hats are frequently arrogant displays (and prove my point about **מחזי כיוהרא**). However, wearing a hat has no religious significance, though it is socially significant as a sub-group marker of identity. Adding religious obligations (whatever the legal mechanism in force there, **נדר** or **חובה**) is a deadly serious question. Those who dismiss it in the name of spiritual self-fulfillment only show that they are insensitive to the long term issue of sins of omission, when these same women may not be able to maintain their newly found personal obligation. And the reply that there are men who aren't fastidious in their observance is myopic. Since when do we justify religious lassitude by pointing out that of others?

שר"ת הרמ"א סימן קלב

טו. אשר שאלתני בשם החסיד הנזהר מן החדש, איך יהיה נזהר בפליטת כלים שמשתמש בהם שאינו נזהר דהא נאסר הכלי בבליעתו. נראה לי דאין לחוש כל כך דהרי כל חדש בזמן הזה אינו אלא ספיקא דרבנן, דהא אף אם ודאי אסור בטל ברוב בעלמא מדאורייתא כ"ש שכל חדש בזמן הזה אינו אלא חומרא בעלמא, ולהכי רוב העולם אינן נזהרים רק הפרושים.

שולחן ערוך יורה דעה סימן סד סעיף ט

חלב הדבוק לכרס שתחת הפריסה, אסור. הגה: וכן המנהג בכל מקום, יא מלבד בני ריינוס, שנוהגין במקצתו היתר, ואין מוחין בידם שכבר הורה להם זקן. ובכל מקום שנוהגין בו איסור דינו כשאר חלב לבטל בששים אבל אין אוסרין כלים של בני ריינוס, הואיל ונוהגין בו היתר

Hakirah, The Flatbush Journal of Jewish Law and Thought Vol. 1: The Role of Humrot: Daniel Goldstein

It is important to note what both Rema and Radvaz say, and what they don't say. Each of their rulings is based on normative *halakhic* principles, such as *rov*, *safek*, *eino ben yomo*, etc. They do not say that one may ignore his own *humrah* in the case of utensils.¹⁰ But they do allow all of the relevant normative *halakhic* rules and leniencies to dilute the scope of the *humrah*. I would imagine that if someone asked Rema if he could eat kosher food cooked in the home of a gentile, he would not be told that it was permissible i.e., no one knows if the pot ever had anything not kosher in it, and even if it had, the utensils have been unused for twenty-four hours (Yoreh De'ah 122:6). Despite the fact that those are legitimate principles of *kashruth*, the normative practice does not allow for those leniencies. However, when the issue is not non-kosher food, but rather food that is subject to legitimate *halakhic* debate, the lenient position challenges the stringent position, as it were, to answer for all possible leniencies. The *humrah* is not accepted as a normative law with all of its ancillary rules, but rather, it is one *halakhic* principle competing with others. Thus, principles which are not normative in the face of non-kosher, become operative in the face of *humrah*.

שולחן ערוך אורח חיים סימן רלה סעיף א

זמן קריאת שמע בלילה משעת יציאת שלשה כוכבים קטנים, ואם הוא יום מעונן ימתין עד שיצא הספק מלבו; ואם קראה קודם לכן, חוזר וקורא אותה בלא ברכות; ואם הצבור מקדימים לקרות ק"ש מבעוד יום, יקרא עמהם קריאת שמע וברכותיה ויתפלל עמהם, וכשיגיע זמן, קורא קריאת שמע בלא ברכות. הגה: ומיהו לא יחזור ויתפלל בלילה אע"פ שהצבור מקדימים הרבה לפני הלילה, אלא א"כ הוא רגיל בשאר פרישות וחסידות דאז לא מתחזי כיוהרא מה שיחזור ויתפלל (מרדכי ריש ברכות והגהות מיימוני פ"ג מהלכות תפלה ותרומת הדשן ס"א).

ביאור הלכה סימן רלה ד"ה * ומיהו לא

ומיהו לא יחזור ויתפלל וכו' - הלשון מגומגם דכיון שהוא מתפלל עמהם לכתחלה משום דאין תפלתו של אדם נשמעת אלא עם הצבור פשיטא שלא יחזור ויתפלל משום ברכה לבטלה ועוד דמאן דרגיל בפרישות היכי שרי ליה לחזור ולהתפלל ואפשר כונתו כמו שכתב רב האי ומובא בב"י שיש נוהגים להתפלל עם הצבור תפלת נדבה ואח"כ הזמנה מתפלל עוד תפלת חובה וכתב ב"י דבזה צריך שיהא מכיר עצמו שיהא זהיר וזריז בכונה עי"ש ולזה אפשר כוון הכא בהג"ה ומצאתי אח"כ שכן היה מפרש הלבוש וכן העתיק בחבורו עי"ש אבל באמת כ"ז דוחק והמעין במקור הדברים במרדכי ובהגהות מיימוני ובתה"ד יראה שלא נזכר כלל לחזור ולהתפלל אלא כתבו כולם דצריך לנהוג כדעת ר"ת לקרוא ולהתפלל לאחר פלג המנחה והנוהגים לאחר בק"ש ובתפלה עד צה"כ מחזי כיוהרא וכונתם משום דפורש מן הצבור שקוראים ומתפללים אחר פלג המנחה וכתב הב"י דלענין תפלה יש לסמוך עליהם שלא לפרוש מן הצבור ולהתפלל עמהם בשוה אבל בק"ש שרוב הפוסקים לא יצאו קודם צה"כ בודאי מותר לו לאחר בקריאתו עד צה"כ וכן העתיק בד"מ וכפי הנראה ט"ס הוא בכאן וצ"ל ומיהו לא יאחר להתפלל בלילה וכו' וכן הוא באמת הלשון בתה"ד עי"ש ואדברי המחבר קאי וכונתו דאע"ג דלענין ק"ש אם ירצה להמתין בק"ש וברכותיה עד צה"כ בודאי שפיר עביד וכמו שהמנהג באמת בזמננו אבל עכ"פ שמ"ע יתפלל עם הצבור ואם גם ימתין בתפלה מחזי כיוהרא. ואפשר עוד דהלשון יחזור שטפא דלישנא הוא ומשום דגבי ק"ש לפי המנהג שקורין עם הצבור כתב חוזר נקט גם הכא חוזר והכונה כשהוא רגיל בפרישות יאחר להתפלל ודוחק:

2 וצ"ע למה לא דנים את המתמיר לכף זכות, לאמר שהוא מחמיר לשם שמים, ואע"פ שאין כל מעשיו לשם שמים. גם צ"ע הלשון "מחוי כיוהרא" ולא אמרו בפשיטות "משום יוהרא". ונלע"ד שהחשש הוא משום "והייתם נקיים מה' ומוסראל" (במדבר ל"ב כ"ב; פסחים י"ג, יומא ל"ח). דהיינו שהוא גורם לאנשים לחסדהו בנאווה, אע"פ שאולי באמת אין בו, אבל על מה שהוא מכסיל את הרבים לחסדהו, מנדים אותו, וכן משמע גם לשון רשב"ג: "לא כל הרוצה ליטול את השם יטול".